

ส่วนที่ ๑

คู่ส่วนสหหรือญาตินี้ถือว่ามีความผูกพันกันเป็นพิเศษ เมื่อคู่ส่วนสหหรือญาติกระทำการผิดต่อ กันเกี่ยวกับทรัพย์ กกฎหมายได้นัดหยุด เหตุผลด้วยอนุรักษ์ไว้ให้ดังที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 71 นัดหยุดไว้ว่า "ความผิดตามที่นัดหยุดไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 336 วรรคแรก และมาตรา 341 ถึงมาตรา 364 นั้น ถ้าเป็นการกระทำที่สามีกระทำการต่อภริยา หรือภริยา กระทำการต่อสามี ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ"

ความผิดดังระบุมา้นี้ ถ้าเป็นการกระทำที่บุพการีกระทำการท่าต่อผู้สืบสันดาน ผู้สืบสันดานกระทำการท่าต่อผู้บุพการี หรือพื่นอิงร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำการท่าต่อกัน แม้กฎหมายนี้ได้มัญญัติให้เป็นความผิดอันย่อมความได้ ไว้ให้เป็นความผิดอันย่อมความได้ และนอกจากนั้นศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงได้”

จากบทบัญญัติในมาตรา 71 นี้ แยกพิจารณาเป็น 2 กรณี

1. สำนักวิชา สานหัวนักศึกษากระทำความผิดต่อ กัน ดังที่ระบุไว้ตามมาตรา ต่างๆ นั้น มาตรา 71 วรรคแรกนัยความว่า ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

- ก. สามีภริยา
 - ข. ประเทกความผิด
 - ค. ผลของการกระทำระหว่างสามีภริยา

ก. สาขาวิชา สำหรับความหมายในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 71
นี้ ต้องเป็นสาขาวิชาที่ขอนด้วยกฎหมาย นิใช้สาขาวิชาตามความเป็นจริง สาขาวิชาที่ขอนด้วยกฎหมายนี้จะต้องทำการจดทะเบียนสมรสกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1457 และสาขาวิชาที่ขอนด้วยกฎหมายตามกฎหมายเก่า กล่าวคือทำการสมรสกันก่อนนี้ใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว ซึ่งมิได้บัญญัติให้จดทะเบียนสมรสอย่างเดียวประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๑. ปะ Gregorius สำหรับความผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 71 วรรคแรก
นั้น เป็นความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ดังที่ระบุไว้ในมาตรา 334-336 (ความผิดฐานลักทรัพย์
วิ่งแรงทรัพย์) มาตรา 341-348 (ความผิดฐานฉ้อโกง) มาตรา 349-351 (ความผิด
ฐานโกงเจ้าหนี้) มาตรา 352-356 (ความผิดฐานยักยอก) มาตรา 357 (ความผิดฐาน
รับของโจร) มาตรา 358-361 (ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์) มาตรา 362-364
(ความผิดฐานบุกรุก) ถ้าเป็นความผิดนอกจากที่ได้ระบุไว้ในมาตราดังกล่าวแล้ว ถ้าสามี
ภริยากระทำการต่ออันมีความผิดและรับโทษด้วย ในเรื่องความผิดเกี่ยวกับทรัพย์นั้นต้องคำนึงถึง
ทรัพย์นั้นจะนองเป็นของสามีหรือภริยา หากทรัพย์นั้นเป็นของผู้อื่นแล้วนำมาฝ่าฝืนหรือ
ภริยา และสามีหรือภริยาได้กระทำการผิดเกี่ยวกับทรัพย์นั้น จะไม่ได้รับยกเว้นโทษตาม
มาตรา 71 วรรคแรกแต่อย่างใด และทรัพย์นั้นถ้าเป็นของสามีหรือภริยาแล้วไม่ว่าจะอยู่ใน
ครอบครองของสามีหรือภริยาหรือไม่ก็ตาม ถ้าสามีหรือภริยากระทำการผิดเกี่ยวกับทรัพย์อันนั้น
ย่อมได้รับยกเว้นโทษตามมาตรา 71 วรรคแรกเสมอ เช่น

1. ก. สามีลักสิร้อยคงของ ข.ผู้ภริยา ก.มีความผิดฐานลักทรัพย์แต่
ไม่ต้องรับโทษ
2. ข.ภริยานำสิร้อยคงของตนไปฝ่ากมารดาไว้ ต่อมาก.ได้ลักสิร้อยคง
เส้นนั้นจากมารดา ข.นำไป ก.มีความผิดฐานลักทรัพย์ แต่ได้รับยกเว้นโทษ เพราะสิร้อยคง
นั้นเป็นของ ข.ภริยา ก. แม้จะอยู่ในความครอบครองของผู้อื่นก็ตาม
3. แดงมารดา ข.ได้นำสิร้อยคงของตนมาฝ่า ก.ไว้ ก.สามี ข.ได้ลัก
สิร้อยคงนั้นไป ก.มีความผิดและต้องรับโทษ เพราะสิร้อยคงนั้นเป็นของผู้อื่นมาใช้ของ ข.
ภริยา ก. แต่ถ้า ก. เข้าใจว่าสิร้อยคงนั้นเป็นของภริยาจึงลักไป ก.อาจได้รับยกเว้นโทษ
 เพราะ ก.สำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่าทรัพย์เป็นของ ข. แต่ความจริงเป็นของผู้อื่นมาฝ่าไว้
- ค. ผลงานการกระทำการระหว่างสามีภริยา ถ้าสามีหรือภริยาได้กระทำการผิด
ดังที่ระบุไว้ในมาตราต่าง ๆ ตามข้อ ข. แล้วสามีหรือภริยานั้นยังมีความผิดอยู่ เพียงแต่
กฎหมายไม่เอาโทษเท่านั้น และกรณีได้รับยกเว้นโทษนี้จะต้องเป็นความผิดดังระบุไว้ คือ

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์เท่านั้น ถ้าเป็นความผิดอย่างอื่น เช่น สามิทาร้ายร่างกายภริยา อย่างนี้สามีจะนำมาตรา 71 วรรคแรกไปปรับเพื่อกาเว้นโทษไม่ได้

2. ญาติ การมีบุตรด้วยออกเป็น 2 กว้าง คือ

- ก. ผู้บุพการีกับผู้สืบสันดาน
- ข. พี่กันน้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน

ก. บุพการีกับผู้สืบสันดาน การมีบุพการีกับผู้สืบสันดานนี้ควรจะถือตามความเป็นจริง ไม่จำต้องขอบด้วยกฎหมาย และได้กระทำความผิดดังระบุไว้ในมาตราต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อที่ 1. "บุพการี" หมายถึงญาติสืบสายโลหิตโดยตรงขึ้นไป ได้แก่ บิดามารดา ปู่ย่าตายาย 伯叔 ส่วน "ผู้สืบสันดาน" หมายถึงผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมา เช่น ลูก หลาน เหลน ลื้อ เป็นต้น ในกรณีบุตรบุญธรรมนั้นมาเป็นผู้สืบสายโลหิตโดยตรงลงมา แม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1627 ให้อว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรของด้วยกฎหมายก็ตาม บุตรบุญธรรมจึงไม่ได้รับผลตามมาตรา 71 วรรคสอง เช่น ก.บุตรบุญธรรมลักษณะผู้รับบุตรบุญธรรม ก.มีความผิดและไม่ได้รับลดหนี้อนโทษ เพราะไม่ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 71 วรรคสอง

นัยหน่าว่าบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองโดยพฤติกรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1627 ให้อว่าเป็นผู้สืบสันดาน จะได้รับผลตามมาตรา 71 วรรคสองด้วยหรือไม่ (บุตรนอกกฎหมายหมายถึงบุตรที่บิดามารดาไม่ได้สมรสกัน หรือบิดามีเดจดทະเบียนรับรองบุตร หรือศาลยังมิได้พิพากษาให้เป็นบุตร) สำหรับเมียหนานี้ได้มีคำพิพากษา มีกำหนดที่ 303/2497, 1526/2497 วินิจฉัยว่า คำว่าผู้สืบสันดานตามกฎหมายนี้ได้บัญญัติจำกัดไว้ประการใดเบื้องกัน ฉะนั้นคำว่าบุพการีหรือผู้สืบสันดานตามมาตรา 71 วรรคสองนี้ นัยหน้าที่ว่าเป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด จึงน่าจะถือว่าบุพการีหรือผู้สืบสันดานตามความเป็นจริง ดังนั้นเมียหนานดังกล่าวเป็นอันยุติคำว่าบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองโดยพฤติกรรมแล้วย่อไม่ได้รับผลตามมาตรา 71 วรรคสองด้วย

๙. พึงน้องร่วมนิदามารดาเดียวกันกระทำต่อภัย ข้อนี้จำกัดเฉพาะพึ้กัน
น้องร่วมนิদามารดาเดียวกันเท่านั้น พื้นอีกร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกันไม่มีอยู่ในความหมาย
นี้ และพื้นอีกร่วมนิດามารดาเดียวกันถือความเป็นจริงเช่นเดียวกับบุพการีหรือผู้สืบสันดาน
ผลของการกระทำการห่างญาติ แยกออกพิจารณาได้ ๒ กรณีดังนี้

๑. ให้เป็นความผิดอันยอมความได้ หมายความว่า ความผิดที่บุพการีหรือ^{ผู้สืบสันดานกระทำการทำต่อภัย} หรือพึ้กันน้องร่วมนิດามารดาเดียวกันกระทำต่อภัยจะเป็นความผิด^{อาญาแห่งเดือนกีตام} ให้อีกว่าเป็นความผิดอันยอมความได้โดยตรงที่เดียว เช่น บุตรลักทรัพย์^{นิตา} ตามหลักแล้วความผิดฐานลักทรัพย์เป็นความผิดอาญาแห่งเดือนชีงยอมความกันไม่ได้ แต่^{บุตรกระทำการทำต่อบิดา} มาตรา ๗๑ วรรคสองจึงมีกฎหมายให้เป็นความผิดอันยอมความกันได้

๒. ในกรณีที่ไม่ยอมความกันหรือถอนคำร้องทุกน้ มาตรา ๗๑ วรรคสองก็
ให้อ่านใจศาลไปด้วยพินิจในการลงโทษ โดยจะลงโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าที่กฎหมาย
กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ทั้งนี้โดยไม่ต้องคำนึงถึงโทษของความผิดนั้นจะมี
ขั้นต่ำไว้หรือไม่ แม้จะมีโทษขั้นต่ำไว้ศาลก็ลงโทษต่ำกว่าขั้นต่ำของโทษนั้นได้ แล้วแต่ศาล
จะเห็นสมควร

ส่วนที่ 2

บันดาลไทย

พระม瓦ลกฤษณาอยาญา มาตรา 72 นัยว่า “ผู้ใดบันดาลไทยโดยถูกบ่เมหง
อย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงกระทำความผิดต่อผู้บ่เมหงในขณะนั้น ศาลจะ^{จะ}
ลงโทษผู้นั้น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนี้เพียงใดก็ได้”

จากบทบัญญิตามมาตรา 72 นี้ แยกออกพิจารณาได้ 3 ประการ คือ

1. บันดาลไทย
2. หลักเกณฑ์การกระทำความผิดเพราะบันดาลไทย
3. ผลของ การกระทำความผิดเพราะบันดาลไทย

1. บันดาลไทย ไทย เป็นกิเลสอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นกับทุกตัวคน เมื่อถูกการชี้ว
บุจกายนอก ย่อมจะกระทำให้เกิดไทยขึ้นมาได้ ซึ่งบางคนก็มากบางคนก็น้อย สุดแท้แต่
ว่าบุคคลใดจะมีความอคตโนคตกล้าให้แค่ไหน หากบุคคลใดอคตกล้าไว้ไม่ให้ย่อนกระทำต่อน
ต่อบุคคลผู้เป็นต้นเหตุขวัญให้เกิดไทยนั้นทันทีที่เกิดไทยขึ้น จึงเห็นได้ว่าผู้ที่ถูกชี้ว่าไทยขึ้น
และการทำต่อนต่อผู้ชี้ว่าบุนนี้ไม่ได้มีเจตนาที่จะกระทำต่อผู้นั้นแต่แรกเลย หากกระทำต่อน
เพราะการชี้ว่าที่มีเหตุภายนอกมาบันดาลให้ควบคุมสถิตน้อยลงจึงได้กระทำความผิดขึ้น นั่นว่า
เป็นภัยแก่ชุมชนน้อยกว่าผู้กระทำอย่างอื่น และเหตุที่ต้องการกระทำความผิดต่อผู้ชี้ว่าบุนนี้ย่อมถือ
ว่าผู้ชี้วายเป็นผู้ล่วงในกระบวนการก่อให้มีการกระทำความผิดนั้นด้วย ฉะนั้นมาตรา 72 จึงบัญญิติให้
ย่านาๆ ศาลลงโทษแก่ผู้กระทำเพราะบันดาลไทยน้อยลงสำหรับความผิดนั้น

2. หลักเกณฑ์การกระทำความผิดเพราะบันดาลไทย จากบทบัญญิตามมาตรา 72
พอกจะแยกหลักเกณฑ์ของการกระทำเพราะบันดาลไทยได้ 4 ประการ คือ

- ก. ต้องบันดาลไทย
- ข. การบันดาลไทยต้องเกิดขึ้นโดยถูกบ่เมหง
- ค. เป็นการบ่เมหงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมและร้ายแรง
- ง. ผู้นั้นได้กระทำความผิดต่อผู้บ่เมหงในขณะนั้น

ก. ต้องนับเวลาไทย หมายถึงผู้กระทำผิดจะต้องขึ้นศาลจากเหตุการณ์อกท่าให้ความคุณสติไว้ไม่ถอย จึงได้กระทำการท่าความผิดชอบไป

ข. การันดala ไทยจะต้องเกิดขึ้นโดยถูกบ่เมหง หมายความว่าการบ่เมหงนั้นต้องเป็นเหตุสำมาซึ่งความผิด กล่าวคือเป็นมูลเหตุของให้เกิดการกระทำการท่าความผิดขึ้น โดยขาดความความคุณสติไปเพราการบ่เมหงนั้น “การบ่เมหง” หมายความว่ามีการกระทำของบุคคลผู้ถูกกระทำร้ายต่อผู้กระทำการพิเศษก่อนอันเป็นการไม่เป็นธรรมและร้ายแรง

เหตุขึ้นทำให้ความคุณสติไม่ได้อันเป็นบันดาลาไทยนี้ อาจเกิดเพราคำบอกเล่าก็ได้ ไม่จำเป็นที่ผู้กระทำการท่าความผิดจะต้องประสนเหตุการบ่เมหงด้วยตนเอง ถ้าคำบอกเล่าเป็นเหตุให้บันดาลาไทยโดยแท้จริง และเป็นพฤติกรรมร้ายแรงพอที่คณะกรรมการในลักษณะ เช่นนี้จะเรื่องและบันดาลาไทยขึ้นก็เป็นเหตุผลโดยได้ เช่น พอกินเหล้าอยู่กับ พ.พ.กลับบ้านไปแล้ว บุตรสาวบอกพ่อว่า พ.หักตันทุเรียนและทำอนามาจาร กับเอosa สายสร้อยไป พอกินดูเห็นตันทุเรียนหักจริง จึงเอาปืนตามไป 10 เส้นกิ๊บและยิง พ.ตาย เป็นการช่าคนโดยเจตนาโดยบันดาลาไทย (ค่าพิพากษาฎิกาที่ 241/2478) ภริยาบอกสามีว่ามีคนบ่เมหงเพียงลงเรือนไป สามีติดตาม 6-7 เส้นกิ๊บ กับจิตและพันผู้นั้นตาย เป็นการกระทำโดยบันดาลาไทย (ค่าพิพากษาฎิกาที่ 863/2502) ถึงแม้คำบอกเล่าไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ต้องด้วยมาตรฐาน 62 ที่ยอมให้แก้ตัวได้

ค. เป็นการบ่เมหงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมและร้ายแรง ที่ได้กล่าวไว้ในข้อ ข.ว่า การันดala ไทยจะต้องเกิดขึ้นโดยถูกบ่เมหงนั้น การบ่เมหงจะต้องไม่เป็นธรรมและร้ายแรงด้วย เหตุการณ์ที่จะถือเป็นการบ่เมหงอันไม่เป็นธรรมได้นั้นจะต้องเป็นการกระทำของบุคคลหรือเป็นเหตุติกการณ์ที่บุคคลต้องรับผิดชอบ และเหตุอันไม่เป็นธรรมนี้ไม่จำเป็นต้องถึงกับเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย เป็นเพียงเหตุการณ์ที่ผู้บ่เมหงไม่มีสิทธิกระทำก็ได้ ถ้าเป็นอันถือได้ว่ามีเป็นธรรมแล้วก็เป็นเหตุผลโดยได้ เช่น ภริยาแหงหนูอื่นที่กำลังร่วมประเวชกับสามีตายโดยไม่เจตนา ไม่เป็นบันดาลาไทย แม้หนูอื่นนั้นจะไม่ได้กระทำละเมิดกฎหมายก็ตาม แต่ถือได้ว่าไม่เป็นธรรม (ค่าพิพากษาฎิกาที่

376/2462) การข่มเหงโดยไม่เป็นธรรมนั้นจะต้องร้ายแรง เพียงแต่ไม่เป็นธรรมแต่ไม่ร้ายแรงถึงขนาดที่จะเกิดโทษแล้ว จะอ้างเหตุบันดาลโทษไม่ได้ การพิจารณาว่าร้ายแรงหรือไม่ เป็นข้อเท็จจริงซึ่งจะได้มาจากพยานหลักฐานและพฤติกรรมที่ปรากฏในส่วนนั้น นอกจากนี้จะต้องเอกสารความรู้สึกของบุคคลในฐานะอย่างเดียวกันนี้นำมาเปรียบเทียบว่าถ้าถูกข่มเหงนั้นบุคคลธรรมดายังรู้สึกร้ายแรงหรือไม่ และต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรมที่ถูกข่มเหงเปรียบเทียบกับความผิดที่ผู้อ้างว่ากระทำเพราะบันดาลโทษกระทำลงนั้นด้วยว่าตามข้อเท็จจริงหรือพฤติกรรมที่เข่นนั้นเป็นการเพียงพอหรือไม่ที่จะถือว่าเป็นการถูกข่มเหงร้ายแรงถึงขนาดที่จะกระทำความผิด เช่นนั้นลงไป ถ้าฟังว่าร้ายแรงถึงขนาดถ้าอ้างบันดาลโทษได้ ถ้าไม่ร้ายแรงเพียงพอที่จะกระทำลงไปถึงขนาดนั้น ก็ถือว่าไม่เป็นบันดาลโทษ

ตัวอย่างค่าพิพากษาฎีกាឈี่ถือว่ามีการข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม

ค่าพิพากษาฎีกាឈี่ 5/2500 ตั้งใจจับชู้ของภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรสกัน พอยาไปถึงบ้านภริยาพบชู้อกมาจากห้องนอน จึงใช้ปืนยิงชู้ตาย ดังนี้ไม่เป็นการบังกันแต่เป็นการกระทำโดยบันดาลโทษ

ค่าพิพากษาฎีกាឈี่ 249/2515 จำเลยเห็นผู้ชายกำลังช้ำเรางริยาจำเลยในห้องนอน แม้ภริยาจำเลยจะมิใช่ภริยาที่ขอนด้วยกฎหมายแต่ก็อยู่กินกันมา 13 ปี และเกิดบุตรด้วยกัน 6 คน จำเลยยอมมีความรักและหวังแผน การที่จำเลยใช้มีดพับเล็กที่หามาได้ในทันทีทันใดแหงผู้ชาย 2 ที และแหงภริยา 1 ที ถือว่าจำเลยกระทำการความผิดโดยบันดาลโทษ

ค่าพิพากษาฎีกាឈี่ 1704/2518 ส.ป.ค่าจำเลยหมายห้ารุณแรงประมาณครึ่งชั่วโมง จำเลยคัวมีคดาบໄล์พัน ส.ป.ดาย และพัน ค.น้อง ส.ด้วยแต่ไม่ตาย เพราะค.พัวพันอยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุเสมือนสนับสนุนเป็นพวก ส.ป.ให้อีกเพิ่ม ถือว่าการที่จำเลยพัน ค. เป็นการกระทำโดยบันดาลโทษด้วย

ด้วยย่างคำพิพากษาฎีกาที่ไม่ถือว่าเป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอัน
นี้เป็นธรรม

คำพิพากษาฎีกาที่ 1603/2512 เมื่อพุทธิการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นการมิวิวาก
สมควรใจต่อสูญทาร้ายซึ่งกันและกัน จำเลยจะยกข้อต่อสูญว่าที่จำเลยกระทำไว้เป็นมิลักษณะ เป็น
การป้องกันหาได้ไม่ และจำเลยจะอ้างว่ากระทำไปด้วยบันดาลโทสะก็ไม่ได้ เพราะจำเลย
สมควรใจต่อสัมมาตั้งแต่แรก จำเลยมิได้ถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมก่อน
แล้ว จำเลยจึงได้ทำร้ายผู้ชาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 617/2520 ใจที่ต่อว่าจำเลยของหน้าท่าไม่ เป็น
ตัวราชหรือไม่นำมีสำคัญ จำเลยก็ขึ้นยิงโจทก์ คำพูดเข่นน้ำร้ายกายเดียงอยู่บ้าง แต่ไม่ถึง
นั่นเหงอย่างร้ายแรงและไม่เป็นธรรม

ง. ผู้นี้ได้กระทำการความผิดต่อผู้นั่นเหงในทางนั้น

1. ได้กระทำการความผิดต่อผู้นั่นเหง การอ้างว่าได้กระทำการโดยบันดาล
โทสะนั้น ผู้กระทำจะต้องกระทำการความผิดต่อผู้ที่นำนั่นเหงโดยตรง เช่น แดงใจไม่ศรีษะคำ
คำจังใจมีดแทงแดงชาย ดังนี้ได้อ้างว่ากระทำการความผิดเพราะบันดาลโทสะได้ แต่ถ้าแทนที่
คำจะใช้มีดแทงไปที่แดง กลับแทงไปที่เบี้ยวนุตรของแดง คำจะอ้างว่าบันดาลโทสะไม่ได้
 เพราะว่าคำนำนี้ได้กระทำการต่อผู้ที่นำนั่นเหงคำโดยตรง ในทางตรงกันข้ามถ้าเป็นการข่มเหงแล้ว
 จะได้นั่นเหงต่อผู้กระทำการความผิดโดยตรงหรือต่อผู้ที่มีความสัมพันธ์บางประการกับตัวผู้กระทำ
 ความผิด ก็พอจะถือได้ว่าเป็นการข่มเหงถึงตัวผู้กระทำการความผิดด้วย เช่น

1. นั่นเหงบิดา บุตรอ้างบันดาลโทสะได้
2. นั่นเหงบุตร บิดาอ้างบันดาลโทสะได้
3. นั่นเหงที่ น้องอ้างบันดาลโทสะได้
4. นั่นเหงน้า หลานอ้างบันดาลโทสะได้
5. นั่นเหงพ่อตา ลูกเขยอ้างบันดาลโทสะได้
6. นั่นเหงภริยา สามีอ้างบันดาลโทสะได้

สรุป การกระทำการมิชอบนั้นจะต้องการกระทำต่อผู้บุกรุก จะไปกระทำต่อบุคคลอื่น แม้บุคคลอื่นนั้นจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้บุกรุกมากแค่ไหนก็ตามนั้นไม่ได้ ซึ่งต่างกับการบุกรุก จะบุกรุกแก่ตัวผู้กระทำการมิชอบเอง หรืออาจบุกรุกผู้ใกล้ชิดกับผู้กระทำการมิชอบได้

2. ได้กระทำการมิชอบต่อผู้บุกรุกในขณะนั้น คำว่า "ในขณะนั้น" หมายความถึงในขณะที่ผู้กระทำการมิชอบบันดาลโทสะ มิใช่ขณะที่ถูกบุกรุก เพราะในขณะที่ถูกบุกรุก ถ้าภัยที่บุกรุกยังไม่สิ้นสุดลงผู้บุกรุกกระทำการตอบโต้อีกอาจเป็นการป้องกันสิทธิ เพื่อให้พ้นภัยนั้นตามมาตรา 68 แต่ถ้าภัยนั้นผ่านพ้นไปในระยะเวลาสมควรซึ่งมิเวลาตรึกตรองว่าจะกระทำการตอบโต้อีก ก็อาจเป็นการกระทำการโดยไม่ได้ตั้งใจ ให้รับโทษหนักขึ้นตามมาตรา 289(4) กล่าวคือ คำว่า "ในขณะนั้น" จะต้องกระทำการดังต่อไปนี้
เกี่ยวน่องใจลักษณะกับการบันดาลโทสะไม่ขาดตอนขาดระยะ (ดูคاضพากษาฎิกาที่ 1260/2513) ถ้าไม่เกี่ยวน่องติดต่อ ก็กระทำการมิชอบ จะอ้างบันดาลโทสะไม่ได้ เช่น ก.ใช้มีดแทง บ. แล้ว บ.กลับไปบ้าน ต่อมาก. จึงมาเรียก บ.เพื่อปรับความเข้าใจโดยไม่มีการทำหายแต่อย่างใด ขึ้นแรก บ.ไม่ลงเรือนไป แต่ครั้นมาส่องกระจากบุคคลแพลงแล้ว เห็นปากแหว่งเจ็บดูว่าปากถูกแหวงหมดแล้ว และฉวยมีดลงไล่ฟัน ก.ตาย ดังนี้วินิจฉัยว่า กรณีไม่เข้าหลักบันดาลโทสะ เพราะไม่ใช่กระทำการมิชอบในขณะนั้น การทาร้ายกันครั้งแรก ได้ยุติขาดตอนกันไปแล้ว เหตุที่มาทาร้าย ก.ก็ เพราะส่องกระจากเห็นปากแหวงเจ็บดู ก.กระทำการมิชอบนี้เป็นการกระทำการโดยความคิดของตนเอง ไม่มีใครบุกรุกแล้ว (คاضพากษาฎิกาที่ 147/2483)

ตัวอย่างคاضพากษาฎิกาเกี่ยวกับการกระทำการกระทำของจำเลยอันเป็นการเกี่ยวน่องติดต่อใจลักษณะกับการกระทำการเพื่อบันดาลโทสะ ยังไม่ขาดระยะขาดตอนกัน

1. คاضพากษาฎิกาที่ 35/2470 ผู้ตายเป็นคนพาลเกอกมะเรhog สภาพดี ขึ้นกอดปล้ำภรรยาถึงบนเรือน จำเลยนาพบแต่ไม่กล้าดักวาง จึงขึ้นยืนบันทึกเพื่อต่อสู้ เมื่อกลับมาผู้ตายไปแล้ว ภรรยาจำเลยบอกว่าผู้ตายกอดปล้ำและกระทำอนาจารและเพิงลงไปเมื่อตะกั้นๆ เอง จำเลยให้การถือปืนตามไปยิงผู้ตายทันที ดังนี้วินิจฉัยว่าการ

การทำขອงจำเลยไกลัคติดต่อ กันโดยจำเลยถูกผู้ด้วยกตีนบ่ำหงร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม เป็นการยื้วหงส์ไม่ใช่พยานาท

2. ค้ำพิพากษาฎิกาที่ 80/2503 ผู้ด้วยให้เด็กไปเรียกจำเลยมาแล้ว ทวงเงินจำเลย จำเลยเดียงว่าให้แล้ว จึงเกิดให้เดียงกันขึ้น ผู้ด้วยกระชา กดเสือ จำเลย จำเลยสะบัดหลุดวังหน้าในสะพานไปแล้ว ผู้ด้วยยังถือไม้ยกสูบน้ำไปตามจำเลยขึ้น ไปบนสะพานอีก จำเลยยื่ดสูงขึ้นก็ต้องกินมา ผู้ด้วยถอยพลาดตกน้ำ จำเลยก็กระโดดตามลงไปทันที และแหงผู้ด้วย 1 ที ถูกชายนิครองแล้วเลิกรา กันไป ดังนี้ถือว่าจำเลยกระทำไปเพราะถูกผู้ด้วยกตีนบ่ำหงร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมและจำเลยได้แหงผู้ด้วยโดยเหตุบันดาลหงส์ในเวลากระชั้นขัดต่อ กันไป เรียกว่าเป็นการกระทำโดยบันดาลหงส์ ในขณะนั้น

3. ค้ำพิพากษาฎิกาที่ 1083/2508 จำเลยเป็นลูกเขยได้อาเป็นของผู้ด้วยซึ่งเป็นพ่อตามายิงเล่น ผู้ด้วยต่อว่า จำเลยต้องเดียง แล้วผู้ด้วยยิงปืนมาจากในเรือน 2 นัด นัดหลังไปโคนเสามีซึ่งจำเลยแอบอยู่ สะเก็ดไม้กระเด็นไปถูกศีวะจำเลยแตกจำเลยไปหบยิบเป็นในครัวมายิงผู้ด้วยขณะหันหลังลงบันไดเรือน ดังนี้นับได้ว่าจำเลยถูกผู้ด้วยบ่ำหงร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมเป็นเหตุให้จำเลยบันดาลหงส์ และการกระทำขອงจำเลยเป็นการกระทำต่อเนื่องมาจากที่จำเลยถูกยื้วหงส์

3. ผลของและการกระทำความผิดเพราะบันดาลหงส์ การกระทำความผิดเพราะบันดาลหงส์ตามมาตรา 72 กฤษณาบัญญัติว่าศาลจะลงโทษผู้กระทำน้อยกว่าที่กฤษณากระทำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ เหตุนี้ศาลจึงวางกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงโทษขั้นต่ำที่ระบุไว้ในมาตราที่บัญญัติความผิด ศาลอาจจ่าคุกเพียง 2 ปีในการฝ่าฝืนด้วยจตนาเพราะบันดาลหงส์ก็ได้ (ค้ำพิพากษาฎิกาที่ 1083/2508)

ขอนำตัวอย่างเกี่ยวกับการกระทำเป็นบันดาลหงส์หรือไม่ที่ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ทั้งเก่าและใหม่มาประกอนมาตรา 72 ดังต่อไปนี้

จำเลยไปเข้าฟื้นสูบ เจ้านองร้านไม่ขาย เพราะโทรศัพท์จำเลย จึงต่อว่ากัน
เจ้านองร้านผิดเดียวตามมาท้าให้จำเลยพับ นั่งห้ามและแบ่งตาบไป แต่ไม่พังกลับเอาสามัค่าย
มาถือและท้าทายจำเลยอีก จำเลยบังสามัค่ายแล้วพับได้รับอันตรายสาหัส ตัดสินว่าจำเลย
กระทำการเพราะดูกย์ไว้โทษ (คำพิพากษายุติการที่ 285/2460)

ก. ล้อมรั้วruk ล้ำทางสาธารณะจนถูกฟ้องและแพ้ความ และเจ้าหน้าที่งานศาล
ได้ไปบังหลักเขตเพื่อนี้ให้รุกอีก ก.ไม่เชื่อพังกลับไปบังอีกถึง 3 ครั้ง จำเลยกับพวกก็ไป
ถอนออก จึงเกิดต้อเกียงะเละค่าว่ากัน ก. เอาหลักปักลงอีก จำเลยกับพวกนั้นศาล
ให้สะขึ้นมาจึงทำร้าย ก.กับพวก ดังนี้วินิจฉัยว่า ก.กับพวกก่อความเดือดร้อนแก่พวก
จำเลยไม่หยุดหย่อน เป็นที่เดือดร้อนแก่จำเลยและพวกที่อยู่ทางนั้น พอดีอีกด้วย
กระทำการเพราะบันดาลไว้ (คำพิพากษายุติการที่ 301-302/2460)

ผู้ตายจะไปพังคันนาที่จำเลยเข้าอยู่ จำเลยห้ามป่วย ผู้ตายพูดเชิงวิวัฒ
แล้วได้เกิดต่อว่ากัน ผู้ตายพูดว่า "สร้างมากับเรา จงตายกับเรา" ขณะพูดได้ยกขอบจาก
น้ำ จำเลยจึงเอามีดพันธุ์เส้นโลหิตใหญ่ที่คอขาดใจตายทันที วินิจฉัยว่าจำเลยกระทำการ
เพราะดูกย์ ขณะยกขอบจากน้ำทำให้จำเลยเข้าใจว่าจะทำร้ายເອົາຟີເບື້ນໄດ້ การกระทำ
ของจำเลยจึงมีความผิดเพียงฐานมีคนโดยไม่เจตนาเพราะบันดาลไว้ (คำพิพากษายุติการ
ที่ 818/2461)

ก. เมาสุราไปท้าทายจำเลย จำเลยออกไปรับค้าท้าแต่ยังไม่ได้ทำร้าย ข.
จำเลยจึงออกไปหากว่าอะไรกัน ทันใดนั้น ก.ก.เอาไม้ตี ข. ต่อจากนั้นกีชุมนุทำร้ายกัน
ก.มีบาดแผลสาหัส ตัดสินว่าจำเลยกระทำการเพราะดูกย์ไว้ (คำพิพากษายุติการที่ 305/
2462)

จำเลยเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้เสียหายพูดยังว่า "เดือน้ำผู้ใหญ่บ้านจะเสียค่าปรับ
เท่าไหร" แล้วจำเลยจะเตะผู้เสียหายมีค่าน้ำกันทันที ต่อมาร้าวอิกเครื่งเข้าโนมจากดูกย์
จำเลยจึงไม่ตามยิงผู้เสียหาย ดังนี้กรณีการกระทำไม่ใช่บันดาลไว้ (คำพิพากษายุติการ
ที่ 441/2462)

จ้า เลยหนานั่งดลุงมาเล่น ผู้ชายเขามีมีไปพื้นจนหันดลุงแล้วหนีไป ต่อมา
ประมาณหนึ่งวันสุกหม้อหนึ่งผู้ชายก็กลับมาที่โรงหนังดลุง จ้า เลยจึงต่อว่าแล้วเกิดเดียงกันนี้
จ้า เลยจึงเขามีมีพันศิรษะผู้ชาย ดังนี้การกระทำของจ้า เลยไม่ใช่นักดาลโทสะ (คำพิพากษา
ฎีกาที่ 234/2463)

ก.ถูก ข.ยอมตีศีรษะแล้ววิ่งหนีไป ก.ไม่ล้วนแล้วเอาไม้ตี บ.ล้มลงและ
ตีข้าอิก บ.ลูกน้ำจะสู้ ก.จึงตือก 1 ที และจับ บ.ได้ ดังนี้วินิจฉัยว่า ก.มีความผิด
ฐานทำร้ายร่างกาย เพราะไม่จับโดยละเอียด แต่ที่ทำไป เพราะบันดาลโทสะและ เนื่องจาก
การจับกุม (ค่าพิพากรมาฎิกาที่ 61/2464)

จ้าเลยกลับจากธุรณะบ้านพบ ก.อยู่ในมือกับภริยา จ้าเลยจึงเข้าจับกอด
ปล้ำกัน ก.อยู่ มีคามาห้าม ก.ก็ลงเรื่องหนีไป ภริยาจ้าเลยกลงมาที่พื้นเดิน จ้าเลยเอาไม้ตี
2-3 ที ภริยาวิงหนีพร้อมกับเขานุ่งร้อนอุ่นไปด้วย จ้าเลยกลับเข้าไปเอนมาดแล้วติดตามหาภริยา
พบภริยาอยู่ในห้องเรือนของ บ.ซึ่งเป็นที่ดีเลยพักกัน มิดที่พักถูกภริยาและบุตรของ บ.
และบุตรของ บ.ตาย ดังนี้วินิจฉัยว่าจ้าเลยกดูก่อนเมหงอยย่างร้ายแรงและไม่เป็นธรรม และ
จ้าเลยได้นัดดาลโทสะในขณะนั้นจริง แต่จ้าเลยหาได้พั้นภริยาในขณะนั้นไม่ จึงอ้างเหตุ
บันดาลโทสะมาลดหย่อนผ่อนโทษไม่ได้ จึงมีความผิดฐานมีฯโดยไม่เจตนา (ค่าพิพากษายกเว้น)
ที่ 312/2465)

ผู้ด้วยกันจ้าเลยท้าทายวิชาชากต่ออยกัน ผู้ด้วยต่ออยจ้าเลยก่อน จ้าเลยต่ออย
ตอนถูกผู้ด้วยล้มลง มีผู้เข้ากันกลางห้านไว้ แต่จ้าเลยยังเตะผู้ด้วยอีก 1 ทีถูกกลอกอัพะกัง
ตาย ดังนี่นิจฉัยว่าการกระทำเกิดจากภาระวิชา ไม่ใช่การฝึกการป้องกัน แต่จ้าเลยกระทำ
 เพราะถูกขี้วิหสະ (คำพิพากษาฎิกาที่ 74/2467)

ผู้ด้วยลองทำซ้ำกันภริยาจ้าเลย จ้าเลยกลับจากธุระนาพบะก้าลังเปิดมั่ง
หนืออกมาจากมั่งภริยา จ้าเลยจึงเข้าหัววนໄลพันถึงตาย ดังนี้เป็นการกระทำเพราะ
บันดาลโทสະ (คำพิพากษายุติการที่ 212/2467)

ผู้ด้วยลองจุดกองไฟ จ้าเลยกับพวกเห็นเข้าหากันวึงๆ ล่ามหันแล้วช่วยกัน
พันล้มลง แล้วช่วยกันพันเข้าอีกคนละหลายทีจนผู้ด้วยถึงตาย ดังนี้วินิจฉัยว่าในตอนแรก
จ้าเลยกับพวกกระทำเป็นการป้องกันตัวและทรัพย์ แต่เมื่อผู้ด้วยล้มลงแล้วยังพันเข้าอีกจึง
ไม่ใช่ป้องกัน จ้าเลยย้อมมีความผิดฐานม่าคนโดยเจตนา แต่การกระทำเพราะบันดาลโทสະ
(คำพิพากษายุติการที่ 274/2467)

จ้าเลยบอกเงินผู้ด้วยที่ร้านกาแฟ ผู้ด้วยว่ามีก็ไม่ใช้แล้วตอบหน้าจ้าเลย 1 ที
จ้าเลยว่าตอบหน้าก็ไม่กราดถือว่าเป็นพี่ แล้วจ้าเลยกับผู้ด้วยเดินออกจากร้านกาแฟไปประมาณ
2 เส้น จ้าเลยกับแท่งผู้ด้วยถึงตาย ดังนี้จ้าเลยไม่ได้ทำร้ายผู้ด้วยเพราถูกยื่วโทสະเพราะ
ผู้ด้วยตอบหน้าจ้าเลยขาดตอนไปแล้ว ไม่ได้เป็นเหตุต่อเนื่องกัน จึงอ้างบันดาลโทสະไม่ได้
(คำพิพากษายุติการที่ 271/2468)

ก. ไม่แจ้งความต่อผู้ใหญ่น้ำหน้าว่า จ้าเลยกับ ข. วงศ์เพลิงเพอาเรือน ค.
ผู้ใหญ่น้ำหน้าตีเกราะประชุม จ้าเลยกับ ข. ไม่ประชุมด้วย ผู้ใหญ่น้ำหน้าแจ้งให้ทราบว่า ก.
หว่าวัววงศ์เพลิง จ้าเลยจึงทรงเข้าทำร้าย ก. ดังนี้จะอ้างเหตุเพราบันดาลโทสະไม่ได้
เพราการที่ ก. ไม่แจ้งนั้นเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย จะถือว่าเป็นการถูกกดซื้อ
ข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุไม่เป็นธรรมไม่ได้ (คำพิพากษายุติการที่ 825/2468)

ผู้ด้วยเป็นคนพาลเกกมະ เหrog สະພາຍຕາບชັນໄປກອດປັ້ງภริยาจ้าเลยถึงบัน
เรือน จ้าเลยนาพบแต่ไม่กล้าขัดขวาง จึงໄປยินบินเพื่อบ้านมาเพื่อต่อสู้ เมื่อกลับมาผู้ด้วย
ໄປแล้ว ภริยาจ้าเลยบอกว่าผู้ด้วยกอดປັ້ງกระทำ่อนناจารและเพิงลงໄປเมื่อตะกันชี้เอง
จ้าเลยโทรศิอีกเป็นตามໄປยิงผู้ด้วย ดังนี้การกระทำของจ้าเลยໃກລືບຕິດຕ່ອ ໂດຍຈ้าเลยถูก
ผู้ด้วยกดซื้อข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุนั้นไม่เป็นธรรม ເບີກາຍยื่วโทสະ ไม่ใช่พยายาม
(คำพิพากษายุติการที่ 35/2470)

ผู้ด้วยชอบทำชี้กับภริยาจ่าเลย จ่าเลยจึงเอาภริยาไปฝ่าฟื้สava แต่ภริยาหนีกลับมาอยู่กับผู้ด้วย จ่าเลยจึงฟ้อง ศาลยกฟ้อง ภริยาจ่าเลยก็คงอยู่กับผู้ด้วย คืนวันที่ศาลตัดสิน ภริยาจ่าเลยไปชูธงกับผู้ด้วย จ่าเลยจึงตรงเข้าแหงผู้ด้วย เป็นการมีองกันพยาบาท ไม่น่าเชื่อโหส (คำพิพากษาฎีกาที่ 318/2470)

ผู้ด้วยเอาอิฐหรือหินข้างจ่าเลย 2 ครั้ง ถูกจ่าเลยก้อนหนึ่ง จ่าเลยจึงใช้ปืนยิงผู้ด้วยทางข้างหลังซึ่งแสดงว่ายิงผู้ด้วยจะกำลังหนี การกระทำจึงไม่เป็นการบังอกันแต่เป็นการมีเพราะบันดาลโหส (คำพิพากษาฎีกาที่ 686/2470)

จ่าเลยยืนคุณวิวาทกัน ผู้ด้วยเอามีดแหงจ่าเลยถูกหน้าอก และพากผู้ด้วยชกปากจ่าเลยล้มลง จ่าเลยจึงเอามีดเสือกไปถูกผู้ด้วย 1 ที ผู้ด้วยหันหลังจะวิ่งหนี จ่าเลยจึงเอามีดแหงถูกที่หลังอีก 1 ที แล้ววิ่งไล่ผู้ด้วยไปอีก การกระทำของจ่าเลยจึงไม่เป็นการบังอกันเพราะแหงครั้งที่ 2 เมื่อผู้ด้วยผละหนีแล้ว แต่การกระทำเพราะย้ำโหส และเป็นเหตุควรรือการลงโทษ (คำพิพากษาฎีกาที่ 770/2470)

จ่าเลยวิวาทกับผู้ด้วย มีผู้ห้ามและจับแยกจนเลิกกันไปแล้ว จ่าเลยสะบัดหลุดวิ่งมาแหงผู้ด้วยตาย ไม่เรียกว่าบันดาลโหส (คำพิพากษาฎีกาที่ 705/2471)

ผู้ด้วยต่อจ่าเลยว่าอ้ายห่าเนื่องจากการโต้เตียง แล้วจ่าเลยใช้นวนของผู้ด้วยติผู้ด้วยล้มลงขาดใจตาย ตั้งนี้เพียงผู้ด้วยต่อตังกล่าวยังไม่พอพังว่าจ่าเลยถูกกดปั่นแหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุไม่เป็นธรรมอันจะก่อให้ว่าเป็นการบันดาลโหส (คำพิพากษาฎีกาที่ 818/2474)

ผู้ด้วยเป็นนักเลงพาลเกรชอนกดปั่นแหง จ่าเลยมีความประพฤติดี ถูกผู้ด้วยกดปั่นมาแล้ว 2 ครั้ง ครั้งแรกผู้ด้วยให้ชี้สุราเลี้ยง จ่าเลยบอกไม่มีเงิน ผู้ด้วยตอบหน้าจ่าเลยก็วิ่งหนีไป อีกครั้งหนึ่งผู้ด้วยให้ชี้สุราเลี้ยง จ่าเลยชี้อีก 1 นาที ผู้ด้วยจะเอารเงินชี้อีก จ่าเลยไม่มีให้ ผู้ด้วยก็ตีและแหงถึงสลบ ในวันเกิดเหตุพบรักษาที่ร้านฟัน ผู้ด้วยให้จ่าเลยชี้อีก จ่าเลยตอบว่าไม่มีเงิน ผู้ด้วยพูดว่าเดียวพันหัวแล้วหยิบมีดหัวตัดอยู่ที่ข้างตัว จ่าเลยแหงได้แล้วพันที่ศีรษะ 1 ทีวิ่งหนีไป การกระทำของจ่าเลยไม่เป็นการมีองกันเพราะหมายมีดจ่าเลยมีโอกาสหนีได้ และภายหลังแหงมีดได้แล้วก็ไม่ปรากฏว่าผู้ด้วยแหงก็ริยา

ที่จะทำร้ายต่อไป การกระทำของจำเลยจึงเป็นการบันดาลโทส (คำพิพากษาฎีกាដี 130/2475)

ผู้ตายพูดกับจำเลยว่าภริยาจำเลยมีครรภ์กับผู้ชาย ลูกในท้องก็เป็นลูกของผู้ชาย จำเลยเห็นขึ้นมาอดโทสไว้ไม่ได้จึงเอามีดพันธุ์ศรีษะ 1 ที ผู้ชายถึงตาย เป็นการฆ่าโดยบันดาลโทส (คำพิพากษาฎีกាដี 165/2475)

ผู้ชายเป็นผู้ใจหมื่นบ้าน จำเลยเป็นลูกบ้าน บ้านเกิดเหตุทະ逝世ทุ่มเทียงกัน เรื่องผู้ชายหาว่าจำเลยลักทรัพย์ วันเกิดเหตุผู้ชายนั่งอยู่ในร้านขายของ จำเลยไปปืนน้ำมัน โดยก่อขวดໄไป ผู้ชายผลุนผลันลูกปืนผลักใส่ดึงแขนให้จำเลยออกໄไปโดยไม่พูดจาว่าอย่างไร จำเลยแทงผู้ชาย 2 ทีแล้ววิ่งหนีไป ดังนี้จำเลยฆ่าผู้ชายเพราภูกย์ช่วงโทส (คำพิพากษาฎีกាដี 529/2475)

จำเลยกับผู้ชายไปปืนไก่ที่บ้าน บ.แล้วนอนลง ผู้ชายว่าเสียกิริยาแล้วตอบหน้าจำเลย จำเลยจึงกลับที่พัก ผู้ชายกลับมาและร้องค่ามาด้วยแล้วกีบขึ้นไปนอน ขณะนั้น จำเลยหยิบขวนขึ้นไปฟันผู้ชายตาย จำเลยฆ่าผู้ชายโดยช่วงโทส (คำพิพากษาฎีกាដี 201/2476)

คืนเกิดเหตุผู้ชายเมาสุราเข้าไปในโรงนายของจำเลย แสดงกิริยาอะไร กะ และทำลายขวดน้ำหวานแตกเสียงโกรนความ ภริยาจำเลยเข้าไปจับไม่ทันก็ถือ ผู้ชายกระซากหลุด ภริยาจำเลยล้มลง จำเลยถือมีดออกมากางข้างในโรงจึงฟันผู้ชายที่อกโรง 1 ที อีก 4 วันก็ตาย วินิจฉัยว่าผู้ชายเข้าไปในโรงเวลาค่ำคืน จำเลยตกใจและเห็นแย่งจับไม่ทัน จำเลยจึงฟันผู้ชาย 1 ทีในเวลากระแทกหัน ยกที่จะยับยั้งขึ้นเจ้าดี การกระทำของจำเลยจึงเป็นการบันดาลโทสเพราภูกย์ช่วงเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม แต่การกระทำไม่เป็นการป้องกันเพราพันออกโรง (คำพิพากษาฎีกាដี 260/2476)

ผู้ชายเป็นพี่จำเลยและโทรศัพท์มือถือไว้ไม่ให้ ได้มาสรุปมาต่อว่า จำเลย เอาขวัญและก้อนอิฐขวางจำเลยแต่ไม่ถูก แล้วหยิบไม้หลวงวีงตามจะไปทำร้าย จำเลย แล้วเอาไม้นั้นตีจำเลย 2 ที จำเลยแย่งไม้ได้เอามีดพกแทงไป 1 ทีผู้ชายตาย จำเลยผิดมีค่าโดยไม่เจตนาและโดยบันดาลโทส กต.พท. ๘๘๘ ๗๙๑/๒๔๗๖

ผู้ด้วยกับพวกร่วมกันเลี้ยงสุราที่บ้านบิดาจ่าเลย บิดาจ่าเลยได้ต้อนรับเป็นอย่างดี พอกินไปได้พักหนึ่ง พวกรู้ด้วยคนหนึ่งได้แหงนบิดาจ่าเลยถูกที่แก้ม จ่าเลยจึงพูดขึ้นว่า คนแหงนพ่อเอาให้ตาย พวกรู้ด้วยว่างหน้าไป จ่าเลยหั้ง 3 หั้งๆๆ เมื่อทันทีเข้ามีแล้วมีดีพังแหง ผู้ด้วยถึงตาย ดังนี้การกระทำของจ่าเลยเป็นการฆ่า แต่กระทำการเพราะบันดาลโทสະ (คดพิพาทญาญิกาที่ 819/2476)

ผู้ด้วยเป็นผู้กับภริยาจ่าเลยนานาแผลว่า วันเกิดเหตุจ่าเลยไม่มีอยู่ ผู้ด้วยได้ไปร่วมประเวชกับภริยาจ่าเลย แล้วออกมานั่งคุยกันอยู่หน้าห้อง จ่าเลยกลับมาพบผู้ด้วยเดินเข้าไปเอาผ้าเช็ดหน้าที่ลิมในห้องออกมารอแล้วลงเรือนไป จ่าเลยพยายามมีดชุบไว้ตามไปทันท่วงเรือน 1 เส้น ผู้ด้วยหันมากาก จ่าเลยโอดเบ้าปล้ำ ผู้ด้วยถูกแหงที่ขอกดถึงตาย เป็นการฆ่าโดยบันดาลโทสະ (คดพิพาทญาญิกาที่ 249/2477)

จ่าเลย ผู้ด้วย และพวกรู้ด้วย จ่าเลยกับพวกรู้ด้วยเป็นภริยาลงเรือนไปก่อนบุตรสาวจ่าเลยนานกว่าผู้ด้วยเอาสว้อยไปและกอดคอจับนมและยังหักตันทุเรียนด้วย จ่าเลยโกรธถือปืนลูกชองตามไปประมาณ 10 เส้น พับผู้ด้วยเดินมาจ่าเลยจึงยิงผู้ด้วยล้มลงแล้วยิงช้าอีก ดังนี้จ่าเลยไม่มีคดฐานม่าด้วยความพยาบาท แต่จ่าเลยกระทำไปโดยบันดาลโทสະ เพราะถูกกดนีม่เงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุไม่เป็นธรรม และจ่าเลยกระทำไปในเวลาต่อเนื่องกันที่จ่าเลยโกรธ (คดพิพาทญาญิกาที่ 241/2478)

จ่าเลยแก่วงนิดไอล์คที่ทำร้ายตนเข้าไปที่บุน Mun นิดไปถูกคนนั้นเข้าบาดเจ็บสาหัส ได้ขอว่าจ่าเลยกระทำโดยเจตนา มีความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จะยกน้อย์ไทยสืบขึ้นอ้างไม่ได้ (คดพิพาทญาญิกาที่ 799/2481)

ผู้เสียหายด่าจ่าเลยผู้รู้เป็นสามีถึงบิดามารดา ต่าแล้วด่าอีก จ่าเลยอดโทสະ ไม่ได้จังทำร้ายผู้เสียหาย ดังนี้พอดีขอได้ว่าจ่าเลยถูกผู้เสียหายน่ำเงหโดยไม่เป็นธรรม เป็นการบันดาลโทสະ (คดพิพาทญาญิกาที่ 985/2482)

จ่าเลยชอบชุมครุเห็นผู้ด้วยกำลังทำร้ายภริยา จ่าเลยจึงไล่ทำร้ายภริยาและผู้ด้วย และได้มีผู้ด้วยตาย ดังนี้ไม่เป็นการป้องกัน แต่กระทำการทำของจ่าเลยเป็นการบันดาลโทสະ (คดพิพาทญาญิกาที่ 276/2482, 101/2483)

ผู้ด้วยได้ค่าจ้างเลยเป็นสัตว์เป็นหมา ซึ่งเป็นการหมื่นประมาทซึ่งหน้าที่ประชุมบ้านจ้างเลย จ้างเลยบันดาลให้สะขึ้นมาจึงทำร้ายเอาในทันใดนั้น ผู้ด้วยถึงตาย ดังนี้เป็นการขี้ว่าให้เพาะเหตุการค่าซึ่งหน้าเป็นการร้ายแรงแก่จ้างเลย และผู้ด้วยม่าค่าจ้างเลยโดยไม่เป็นธรรม (คำพิพากษายุกกาที 193/2485 และที่ 295/2495)

ผู้เสียหายໄล่เตะคนอื่น แต่เตะไปโดยจ้างเลยเข้า จ้างเลยจึงพันเอาสาหัสดังนี้จ้างเลยกระทำเพาะถูกขี้ว่าให้ (คำพิพากษายุกกาที 689/2487)

จ้างเลยติดตามໄไปพบภริยาอยู่กับผู้ด้วย ภริยาของกลับไปกับจ้างเลย แล้วผู้ด้วยตืออาวุธตามໄไปและพูดว่าจะพันจ้างเลย จ้างเลยเลี้ยงเข้าบ้านผู้อื่น ผู้ด้วยตามเข้าไปทวงหนี้ จ้างเลยใช้หัวเหลวผู้ด้วยยังไม่กลับ ทำให้ภริยาจ้างเลยหลบไป การที่ผู้ด้วยตามໄไปนั้นติดตามໄไปนั้นยัง จ้างเลยໄไปตามภริยามิพ่อนจึงกลับมาทำร้ายผู้ด้วย ดังนี้ถือว่าทำโดยถูกขี้ว่าให้ (คำพิพากษายุกกาที 22/2492)

ผู้ด้วยหาว่าจ้างเลยลักเสื้อ จ้างเลยว่าไม่ได้ลัก ผู้ด้วยก็ยังกล่าวหาว่าจ้างเลยลัก และกล่าวช้าด้วยเสียงดังนี้ผู้ด้วยได้เงินได้พังหลายคน จ้างเลยโทรศั้งเข้ามีดที่ถืออยู่แหงผู้ด้วย ตาม เป็นการกระทำโดยบันดาลให้ (คำพิพากษายุกกาที 1091/2492)

ผู้ด้วยค่าหรือทำร้ายจ้างเลยในที่แห่งหนึ่งก่อน ต่อมาอีกเป็นเวลานานจ้างเลยจึงใช้มีดพันผู้ด้วยตาย ไม่ใช่กระทำเพาะถูกขี้ว่าให้ (คำพิพากษายุกกาที 794/2493)

พบภริยากำลังทำร้ายกันขายอื่นอยู่ในห้อง จังพังประชุมเข้าไป ชี้วิงหนังเรือนไปได้ จ้างเลยใช้ปืนยิงชี้จูงหมดกระสุน 5 นัด แล้วยังเอามีดพันภริยาของตนอีกอย่างไม่ไว้ชีวิตถึง 9 แผ่นถึงแก่ความตายทันที ดังนี้การกระทำของจ้างเลยไม่เป็นการป้องกัน แต่เรียกว่ากระทำเพาะบันดาลให้ (คำพิพากษายุกกาที 1390/2493 และ 551/2509)

ผู้ด้วยใช้ปืนจะยิงจ้างเลยก่อน จ้างเลยจึงพันเขา 1 ที ผู้ด้วยวิงหนี้โดยบินหลุดจากมือ แล้วจ้างเลยเอาปืนໄไปยิงผู้ด้วยตาย ดังนี้การกระทำของจ้างเลยคงแรกเป็นการป้องกันชีวิตพอสมควรแก่เหตุไม่มีความผิด แต่การที่จ้างเลยໄไปยิงผู้ด้วยเมื่อวิงหนี้ໄไปแล้วถือได้ว่าเป็นการกระทำต่อเนื่องมาจากที่จ้างเลยถูกขี้ว่าให้โดยถูกผู้ด้วยกดซึ่งนั่นเอง อย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมยังขาดตอนไม่ การกระทำของจ้างเลยจึงถือว่าเป็น

การบันดาลโทสะ (ค่าพิพากษาฎีกាដี 1061/2495)

กรณีที่สมัครใจวิวาห์ทำร้ายซึ่งกันและกันนั้น ฝ่ายใดจะอ้างว่าป้องกันหรือ
กระทำเพราะถูกยั่วโทสะไม่ได้ (ค่าพิพากษาฎีกាដี 699/2496, 837/2496)

เมนาสุราพูดโต้ดอนกัน แล้วผู้ชายใช้มีดแทงจ่าเลยก่อน จ่าเลยจึงเข้าแย่ง
มีดได้แล้วแทงผู้ชาย เรียกว่ากระทำโดยบันดาลโทสะ (ค่าพิพากษาฎีกាដี 1062/2496)

จ่าเลยพบผู้ชายกำลังทำร้ายกับภริยาจ่าเลย ผู้ชายวิงหนี จ่าเลยไล่พันผู้ชาย
ก็งดาย ไม่เป็นการป้องกัน แต่เป็นบันดาลโทสะ (ค่าพิพากษาฎีกាដี 1292/2496)

ผู้ชายอยู่กินกับจ่าเลยอย่างสามีภริยาแล้วทิ้งจ่าเลยไป จ่าเลยตามให้กลับ
ผู้ชายก็ค่าจ่าเลยด้วยคำหยาบช้า และถีบเตะเอาศีรษะชนอกจ่าเลย จ่าเลยจึงแทงผู้ชายไป
ในขณะนั้น เป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะ (ค่าพิพากษาฎีกាដี 1481/2496)

จ่าเลยก่อเหตุยิงสัตว์ไว้กลับบ้านผู้ชายในเวลาค่ำคืน ผู้ชายว่ากล่าวห้ามปราบ
และค่าจ่าเลย จ่าเลยจึงยิงผู้ชายตาย ดังนี้การกระทำของจ่าเลยยังไม่พอที่จะถือว่า
กระทำโดยบันดาลโทสะ (ค่าพิพากษาฎีกាដี 1277/2497) จ่าเลยแทงผู้หญิงสาวจ่าเลยนั้น
เป็นการกระทำโดยบันดาลโทสะ (ค่าพิพากษาฎีกាដี 1597/2497)

จ่าเลยฉุดหนูงูซึ่งเป็นภาริยาจ่าเลยโดยไม่จดทะเบียนตามกฎหมายให้กลับไป
อยู่กันด้วยกัน ลุงของหนูงูห้าม จ่าเลยไม่ฟัง จึงตอบหน้าจ่าเลย 1 ที ชก 1 ที จ่าเลยจึง
แทงด้วยตะไนที่ห้องด้ายในวันนั้นเอง การกระทำไม่เป็นการยั่วโทสะซึ่งจ่าเลยจะได้รับการ
ลดโทษ (ค่าพิพากษาฎีกាដี 1771/2497)

ผู้ชายแทงจ่าเลยก่อน จ่าเลยจึงทำร้ายตอบ ถ้าเป็นกรณีต่างหากทายสมัคร
ใจเข้าทำร้ายกัน ก็ไม่เป็นการป้องกันหรือยั่วโทสะ (ค่าพิพากษาฎีกាដี 1222/2498)

ผู้ชายถูกจ่าเลยหาว่าจ่าเลยแกลงว่าผู้ชายปล้นโทรศัพท์ จ่าเลยจึงเข้าไปในเรือน
ห้าง 1 ว่า หยินหอกมาแทงผู้ชาย บุตรนายจ่าเลยก็หยินมีความทันผู้ชายด้วย เป็นการบันดาล
โทสะและยังไม่นำคดตอนทั้งสองคน (ค่าพิพากษาฎีกាដี 1446/2498)

ตั้งใจไปจับข้าของภาริยาซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน พ้อไปถึงบ้านพบซื้ออก
มาจากห้องนอนมาที่พาໄโลเรือน จึงใช้ปืนยิงผู้ชาย ดังนี้ไม่เป็นป้องกัน แต่เป็นการกระทำ

โดยบันดาลโทสະ (คำพิพากษาฎีกាដี 5/2500) ในกรณีสามีพ้นช่ายกอภิญญาของตนอยู่ ได้เกิดต่อสู้กัน สามีบันดาลโทสະยิงชายคนนั้น เป็นการกระทำโดยบันดาลโทสະ และควรขอการลงโทษ (คำพิพากษาฎีกាដี 435/2500)

ผู้ตายกล่าวว่าเสียดสีไปจ่าเลยออกจากวัดต่อหน้าบุ珉ุมชน และยิงนิตาจ่าเลยโดยจ่าเลยไม่ได้วาทัดด้วย จ่าเลยได้ยิงผู้ตายด้วย ดังนี้ถือว่าการกระทำของจ่าเลยเป็นการบันดาลโทสະ (คำพิพากษาฎีกាដี 518/2500)

ผู้ตายให้เด็กไปเรียกจ่าเลยมาแล้วผู้ตายพูดทวงเงิน จ่าเลยเดียงว่าใช้หัวแล้ว จึงเกิดโต้เดียงกันขึ้น ผู้ตายกระชากรคอเสือจ่าเลย จ่าเลยสะบัดหลุดวึงหนีขึ้นสะพานไปแล้ว ผู้ตายยังถือไม้ไก่สูบน้ำไปตามจ่าเลยขึ้นไปบนสะพานอีก จ่าเลยจึงยื่คสู้โดยขั้นนิดออกมานะ ผู้ตายถอยหลังพลาดตกน้ำ จ่าเลยก็กระโอดตามลงไปทันที และแทงผู้ตายไปที่เดียวถูกขาโดยครองกีเล็กกันไป ต่อมานผู้ตายดึงแก่ความตาย ดังนี้พอถือได้ว่าจ่าเลยกระทำไปเพราะถูกผู้ตายกดขี่บ้มแหงร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม และจ่าเลยได้แทงผู้ตายโดยเหตุบันดาลโทสະในขณะนั้น (คำพิพากษาฎีกាដี 80/2503)

ผู้ตายรู้อยู่ว่าหุ่งเป็นภัยของจ่าเลยก็ยังติดต่อเอาไปเป็นภัยงานได้ จ่าเลยยังมีเชื้อใจติดตามไปพบภัยและผู้ตายเดินมาตัวกัน จ่าเลยจึงวิ่งวนภัยให้กลับไปอยู่กับตน ผู้ตายกลับสงบประมาทว่าเป็นหน้าตัวเมีย ผู้หุ่งเขานำรักจะตามมาทำไม่ ดังนี้ถือได้ว่ารุนแรงสำหรับในการมีเช่นนี้ เป็นเหตุให้บันดาลโทสະ เพราะถูกขี่บ้มแหงด้วยเหตุไม่เป็นธรรมตามมาตรฐาน 72 จ่าเลยยิงผู้ตายด้วยจึงได้รับผลตามมาตรฐาน 72 และเป็นเหตุให้ร้องการลงโทษ (คำพิพากษาฎีกាដี 1135/2504)

พระภิกษุบังคับจะเขามีดีจากจ่าเลยซึ่งเป็นศิษย์ เนื่องจากจ่าเลยเป็นคนโนโหร้ายมีมีดไว้กลัวจะมีเรื่อง จ่าเลยแสดงภัยร้ายด้วยจะต่อสู้ พระภิกษุจึงใช้มีฟ้าดไปทิหนึ่ง จ่าเลยยกแขนรับมีดไม่กระเด็นไปแล้ว จ่าเลยโถมเข้าหาพระภิกษุกอดปล้ำล้มกางลังกันไปมา จ่าเลยใช้มีดที่ถืออยู่แทงพระภิกษุ ดังนี้ไม่เป็นการป้องกันหรือบันดาลโทสະ (คำพิพากษาฎีกាដี 429-430/2505)

ผู้ด้วยมาสรุมมาขวนจ้าเลขถึงบ้านเพื่อจะหาบดีมีสุราด้วยกัน ครั้นจ้าเลขไม่ไปและหลบหนีมาเสียบบเรือน ผู้ด้วยยังตามห้ามการวังความโดยกระชาแกนอึก เมื่อจ้าเลขขัดขืน ผู้ด้วยก็เข้าปลูกปล้ำ จ้าเลขทันไม่ไหวจึงพันธนาเข่นนี้ จ้าเลขกระทำโดยบันดาลโทสะ เพราะถูกบ่นเมหอย่างร้ายแรงด้วยเหตุนี้ไม่เป็นธรรมตามมาตรฐาน 72 (ค่าพิพาทกฎหมายที่ 294/2508)

ผู้ด้วยพุดก้าวรัวว่าจ้าเลขว่าได้เตะพ่อจ้าเลข แล้วพุดย้วว่าจ้าเลขต่อไปอีกว่า "กูแก่แล้ว ใจเตะพอกูละก้อต้องเคืองกัน" นายเที่ยงพุดห้ามผู้ด้วย ผู้ด้วยค่านายเที่ยงและยิงปืนเข้าไประหว่างจ้าเลยกันนายเที่ยงแต่ไม่ถูกผู้ด้วย ผู้ด้วยใช้ปืนต้นยาเที่ยง จ้าเลยร้องห้าม ผู้ด้วยหันมาหาจ้าเลขและใช้ปืนติจ้าเลข จ้าเลยยิงปืนไป 1 นัดไม่ถูกใจ ผู้ด้วยหันหลังผละเดินออกมาก้าว 1 วา จ้าเลยก็ยิงผู้ด้วย พฤติการณ์เข่นนี้แสดงว่าจ้าเลขได้ยิงผู้ด้วย เพราะบันดาลโทสะโดยถูกบ่นเมหอย่างร้ายแรงด้วยเหตุนี้ไม่เป็นธรรมตามมาตรฐาน 72 (ค่าพิพาทกฎหมายที่ 689/2508 และที่ 927/2510)

จ้าเลขเป็นลูกเบ夷ได้เอาปืนของผู้ด้วยซึ่งเป็นพ่อตามายิงเล่น ผู้ด้วยต่อว่าจ้าเลขติดเดียง แล้วผู้ด้วยยิงปืนมาจากในเรือน 2 นัด นัดหลังไปโดยเสาไม้ซึ่งจ้าเลขแอบอยู่ สะเก็ดไม้กระเด็นไปถูกศีร์จ้าเลขแตก จ้าเลขไปหยอดปืนในครัวมายิงผู้ด้วยในขณะผู้ด้วยหันหลังลงบันไดเรือน นับได้ว่าจ้าเลขถูกผู้ด้วยบ่มเมหอย่างร้ายแรงด้วยเหตุนี้ไม่เป็นธรรม เป็นเหตุให้จ้าเลยบันดาลโทสะ และการกระทำของจ้าเลขต่อเนื่องมาจากว่าจ้าเลขถูกยั่วโทสะ (ค่าพิพาทกฎหมายที่ 1083/2508)

ผู้เสียหายได้เคยซื้อของกินจากหญิงซึ่งเคยได้เสียกับจ้าเลข โดยผู้เสียหายไม่เคยรู้มาก่อนและเคยพูดจาเกี้ยวพาราสิหุ่งนั้น คืนเกิดเหตุจ้าเลขได้รู้เรื่องจากค่าบoka เล่าของหญิงนั้นว่าผู้เสียหายยังพูดจาเกี้ยวพาราสิเพื่อจะติดพันหุ่งนั้นอึก จ้าเลขจึงต่อว่าผู้เสียหาย ผู้เสียหายปฏิเสธ จ้าเลยก็ใช้มิตพันผู้เสียหายโดยผู้เสียหมายมิได้กอดปล้ำหุ่งนั้น ดังนั้นการกระทำของจ้าเลขไม่เป็นเรื่องบังกันสิทธิของตนเองหรือผู้อื่นตามมาตรฐาน 68 และจ้าเลขจะอ้างว่ากระทำเพราบันดาลโทสะตามมาตรฐาน 72 ก็ไม่ได้ (ค่าพิพาทกฎหมายที่ 1281/2508)

คืนเกิดเหตุ ก.พาผู้ด้วยมานั่นจ่าเลยเพื่อเอาตัว ข.ภริยา ก.ซึ่งเป็นบุตรของจ่าเลยไป ได้พากันเข้าไปบนเรือนจ่าเลยซึ่งจ่าเลยกับพวกรอนกันแล้ว ก.เรียก ข.ให้เปิดประตู ข.ไม่เปิด ก.ก็ดันประตูเข้าไป จ่าเลยลุกขึ้นด่วนทาง ก.และผู้ด้วยมานั่นจะเข้าไปเอาตัว ข.ให้ตัด ตันประตูเรือนจนไม่ตกลอนประตูหัก นับว่า ก.และผู้ด้วยกระทำกรรมมิชอบด้วยความอุกอาจปราศจากความยำเกรงจ่าเลยซึ่งเป็นพ่อตาและเจ้าของบ้าน เป็นการข่มเหงจ่าเลยอย่างร้ายแรงด้วยเหตุไม่เป็นธรรม จ่าเลยบันดาลโทษสั่งในขณะนั้น จึงยิงไบยัง ก.และผู้ด้วย ผู้ด้วยถึงแก่ความตาย จึงเป็นการกระทำโดยบันดาลโทษ ผิดมาตรา 288, 72 (คulpapakyaฎิกาที่ 97/2509)

ในการพิการกระทำโดยบันดาลโทษกระทำพลาดไป เนื่น ก.ขัวโทษจ่าเลย จ่าเลยจึงแทง ก.ไปในขณะนั้น แต่มีดีแทงพลาดไปถูก ข.เข้า ดังนี้จ่าเลยยังไม่ได้รับผลเพรากการบันดาลโทษจากการกระทำนั้นตามมาตรา 72 เมื่อก่อนกระทำไม่พลาดเข่นกัน แม้จะพลาดไปถูก ข.ก็ตาม (คulpapakyaฎิกาที่ 1047/2498) คูในมาตรา 60 และคulpapakyaฎิกาที่ 1682/2509)

ผู้ด้วยต้องการเล่นไฟอีก จ่าเลยบ้มย้อมเล่นด้วย ผู้ด้วยด่าจ่าเลยด้วยประการต่าง ๆ เป็นการดูหมิ่นซึ่งหน้าด้วยด้อยคำหยาบคาย ด่าแล้วด่าอีกจนจ่าเลยอดโทษไม่ได้ ถือได้ว่าเป็นการข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จ่าเลยจึงตีผู้ด้วยในขณะนั้นเพรากบันดาลโทษ ศาลลดโทษได้ตามมาตรา 72 (คulpapakyaฎิกาที่ 1586/2509 อ้างฎิกาที่ 295/2495)

ผู้ด้วยกับ ป.ทะเละกัน ภรรยาผู้ด้วยพูดว่า ป. จ่าเลยจึงร้องห้ามไม่ให้เข้าบ้านสามี แล้วผู้ด้วยใช้มีดแทงจ่าเลย จ่าเลยวึงหนีกลับบ้านซึ่งอยู่ห่างจากบ้านผู้ด้วยประมาณ 1 เส้นเศษ เอาปืนมายิงผู้ด้วย ดังนี้ถือได้ว่าจ่าเลยยิงผู้ด้วยทันทีทันใดในขณะนั้น โดยบันดาลโทษ เพราะถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม (คulpapakyaฎิกาที่ 286/2509)

จ่าเลยเห็น ก.หาเห็ดอยู่กับ ท.ซึ่งเป็นภริยาจ่าเลย ด้วยความหึงหวง จ่าเลยจึงใช้มีดพัน ก.ก่อน ก.ต่อสู้องกันตัว จ่าเลยจึงพันไบอิก 2-3 ที ท.จึงเข้าช่วย

ป้องกัน จ่าเลยจึงแหงและทำร้าย กับ ท.ถึงแก่ความตาย ดังนี้จ่าเลยจะอ้างเหตุบันดาลโภสตามมาตรา 72 ไม่ได้ (ค่าพิพาทกฎหมายที่ 539/2509)

ผู้ตายเป็นพ่อ จ่าเลยมีอายุกว่าสิบเจ็ดปีมีอายุน้อยกว่าคนอื่น ๆ ในหมู่นี้ ก่อนเกิดเหตุผู้ตายอยู่ในจ่าเลยไปเที่ยว จ่าเลยไม่ให้ ผู้ตายกับจ่าเลยเดียงกัน มีคนบอกให้ผู้ตายกลับไปเสีย ผู้ตายก็กลับไป แต่แล้วกลับย้อนตามจ่าเลยมาอีกพร้อมกับพูดว่าพวกมึงแบ่งสักแค่ไหน ภรรยาได้อ่ายแผล ผู้ตายวิงเข้ามากลั้งจ่าเลย จ่าเลยจึงยิงปืนขึ้นฟ้า 1 นัด และวิงหนีผู้ตาย ผู้ตายได้วิงไอลักษณะเดียวกัน ดังนี้พุติการณ์ถือได้ว่าจ่าเลยถูกผู้ตายย่นเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม ฉะนั้นการที่จ่าเลยใช้ปืนยิงผู้ตาย จึงเป็นการกระทำโดยบันดาลโภสตามมาตรา 72 (ค่าพิพาทกฎหมายที่ 927/2510)

จ่าเลยถือวิมิตพรวันของจะพ้นจ่าเลยโดยจ่าเลยไม่มีอายุจะไว พอผู้ตายพูดว่าจะพ้นหัวจ่าเลยได้เงื่อนด้วย จ่าเลยแย่งพรวันของได้มาถือไว ผู้ตายซึ่งมีดปลายแหลมจะแหงจ่าเลยอีก จ่าเลยจึงไข้มีดหันผู้ตายล้มลงแล้วพันเข้าอีก ดังนี้เป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ใช่บันดาลโภสตามมาตรา 72 (ค่าพิพาทกฎหมายที่ 1082/2511)

จ่าเลยมีครรภ์กับผู้เสียหาย แล้วไปขอให้ผู้เสียหายสู้ขอ ผู้เสียหายกลับพูดว่า "มึงยอมให้ภูเขาเล่นมึงทำไม่" จ่าเลยจึงทำร้ายผู้เสียหาย ดังนี้ถือว่าจ่าเลยทำไปโดยถูกย่นเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรมตามมาตรา 72 (ค่าพิพาทกฎหมายที่ 1713/2512)

จ่าเลยใช้เท้าถีบฝาเรือนใส่หน้าบิดา บิดาจึงเขามีมีดคาดานจะแหงจ่าเลย จ่าเลยตีมีดคาดานหลุดจากนิ่วบิดา แล้วหยอดมีดคาดานนั้นทำร้ายบิดาในเวลาต่อเนื่องกระซิบบิดานั้นเอง ถือว่าจ่าเลยถูกย่นเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุไม่เป็นธรรมตามมาตรา 72 แม้จ่าเลยจะมีได้ยกเหตุบันดาลโภสขึ้นต่อสู้ ศาลก็ยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ (ค่าพิพาทกฎหมายที่ 1787/2511)

ส.ไม่รู้จักกับจ่าเลยมาก่อนสุราที่ร้านจ่าเลยคืบแล้วแหงตะไกรที่กริยาจ่าเลย กำลังตัดผมจ่าเลยอยู่ จะมาตัดให้เอง และขอเงินจ่าเลย กับอ้างว่าจ่าเลยไม่จ่ายเงินที่ ส.ถูกวางวัลสลากกินรวนที่ขึ้นจากจ่าเลย ส.จับแหงมาริยาจ่าเลยล้วงกระเบ้าเสือขอเงิน

ภริยาจ่าเลย จ่าเลยยิ่ง ส.ดาย เป็นการกระทำโดยบันดาลโหสระ ศาลไม่รับเป็นของกลาง
(คําพิพากษายืนยันที่ 1556/2519)

ใจที่ต่อว่าจ่าเลยว่าม่องหน้าทำไม่ เป็นตำรวจหรือ ตำรวจนม่สำคัญ
จ่าเลยก็ซักบินยิงใจที่ คำพูดเป็นนี้จะถูกเดือดอยู่บ้าง แต่ไม่ถึงขั้นเหงออย่างร้ายแรงและ
ไม่เป็นธรรมที่จะลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 72 (คําพิพากษายืนยันที่ 617/
2520)

พ่อตาด่าบุตร เบยถึงตระกูล บุตร เบยห้ามกีไม่พัง ค่าแล้วค่าอึก บุตร เบยพัน
พ่อตาตายในขณะบันดาลโหสระ (คําพิพากษายืนยันที่ 1606/2521)

ผู้ตายเนาสุราเอาเท้าหาดหัวจ่าเลยลูบเล่น จ่าเลยจึงทำร้ายผู้ตาย เป็น
ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 72 และบันดาลโหสระ (คําพิพากษายืนยันที่
3315/2522)

ส่วนที่ 3

การอิทธิพลเป็นเหตุบรรเทาโทษ

เรื่องเหตุบรรเทาโทษนี้มีกฎหมายอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ว่า "เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นได้"

เหตุบรรเทาโทษนั้น ได้แก่ ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใจดีเลาเบาปัญญา ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส มีคุณความดีมาแต่ก่อน รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทาผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุก起โทยต่อเจ้าพนักงาน หรือให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามีลักษณะทำนองเดียวกัน"

ตามบทมาตราที่แยกพิจารณาได้ 3 ประการ คือ

1. ความหมายของเหตุบรรเทาโทษ
2. เหตุบรรเทาโทษ
3. การลดโทษเพื่อระเหตุบรรเทาโทษ

1. ความหมายของเหตุบรรเทาโทษ "เหตุบรรเทาโทษ" หมายความถึงเหตุบางประการอันเป็นมูลให้ศาลลดโทษแก่ผู้กระทำความผิด

2. เหตุบรรเทาโทษ การอิทธิพลเป็นเหตุบรรเทาโทษนี้ด้วยกัน 7 ประการ คือ
 1. ผู้กระทำความผิดใจดีเลาเบาปัญญา
 2. ผู้กระทำความผิดตกอยู่ในความทุกข์สาหัส
 3. ผู้กระทำความผิดมีคุณความดีมาก่อน
 4. ผู้กระทำความผิดพยายามบรรเทาผลร้าย
 5. ผู้กระทำความผิดลุก起โทย
 6. ผู้กระทำความผิดให้ความรู้แก่ศาล
 7. เหตุอื่น ๆ ทำนองเดียวกัน

1. ผู้กระทำความผิดใจเบลาเบาปัญญา หมายความว่า ผู้กระทำความผิด มีสติปัญญาอยู่ในระดับต่ำกว่าบุคคลธรรมดा เช่น พากจิต חרราน ปัญญาอ่อน หรือไร้การศึกษา และประสมการณ์ ไม่มีความนึกคิด เช่นวิญญาณทั่ว ๆ ไป เช่น ต.ก.และ ช.น.ได้เป็นต้นเหตุทำร้ายผู้อื่นถึงตายด้วย แต่เข้าช่วงกลุ่มรุ่นทำร้ายโดยมิได้สอนตามให้แน่นอนเสียก่อน ว่าผู้ตายเป็นผู้ร้ายจริงหรือไม่ น่าจะเป็นโดยโง่เบลาเบาปัญญา คนทั้งสามนี้หากินโดยสุจริต ไม่เคยทำความผิดมาก่อน ศาลลดโทษฐานปราบให้กึ่งหนึ่ง (คاضพากษากฎกที่ 748/2478) หรือ จ.ยิ่ง ร.ส.ต.าย ล.ก.ม.บ.บาดเจ็บ โดยไม่มีสาเหตุ ผิดวิสัยคนจิตใจปกติจะทำแม้พังๆ ไม่ได้ว่าจะตัวบุคลาสไปช้ำครู เพราะเคยเป็นไข้ขันสมอง ก็เป็นการกระทำใจเบลาเบาปัญญา ศาลลดโทษให้ 1 ใน 3 (คاضพากษากฎกที่ 1433/2515)

2. ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส ในข้อนี้กฎหมายค่านึงถึงการเห็นใจ จำเลยเพราะตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส คำว่า "ตกอยู่ในความทุกข์อย่างสาหัส" นี้ไม่มีนัยความว่าอย่างไรจึงจะเป็นความทุกข์อย่างสาหัส ซึ่งศาลจะต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไปโดยเบริญบเที่ยบได้กับมาตรา 335 วรรคท้ายเรื่องลักษณะพิเศษของกระทงที่ว่า ถ้าเป็นการกระทำโดยจำใจหรือยกจนเหลือทนทาน และทรัพย์นั้นมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษตามมาตรา 334 ซึ่งเบากว่าและไม่มีโทษขั้นต่ำก็ได้ เช่น จำเลยเป็นผู้มีหน้าที่เลี้ยงครอบครัวหลายคน บ้านถูกไฟไหม้สิ้นเนื้อปะตัว อาหารจะเลี้ยงครอบครัวก็ไม่มี จำเลยจึงลักอาหารนั้นมาเพื่อประทังชีวิตบุตรและคนชราซึ่งกำลังหัวอยู่ หรือความทุกข์อาจเกิดจาก การกระทำความผิดก็ได้ เช่น จำเลยขับรถชนโดยประมาณทำให้รถคว้าและคนโดยสาร ตายหมด เหลือแต่จำเลยคนเดียว คนที่ตายนั้นเป็นบุตรและภริยาของจำเลยเอง ดังนี้พออนุมานได้ว่า เป็นความทุกข์สาหัสอย่างหนึ่ง

3. ผู้กระทำความผิดมีคุณความดีมาก่อน ในข้อนี้พิจารณาถึงประวัติผู้กระทำความผิดที่เคยมีมาก่อนในทางดีก่อนกระทำความผิด เช่น รับราชการโดยเรียบร้อยไม่เคยมีหนี้ในหน้าที่การงานเป็นเวลา 30 ปี หรือมีอาชญากรรมเป็นประวัติแก่สาธารณะเป็นตน

4. ผู้กระทำความผิดรุกร้าวความผิดและพยายามโน้มน้าวเทาผลร้าย ในข้อที่

ผู้กระทำความผิดได้ลงมือกระทำความผิดไปแล้ว ภายหลังได้กระทำการใดลงมาโดยรู้สึกว่าตนกระทำความผิด จึงกระทำการเพื่อบรรเทาผลร้ายแห่งการกระทำความผิดนั้นให้ลดน้อยลง เช่น ยกยกเงินหลวงแล้วกลับแก้ไขบอกให้ผู้บังคับบัญชาไว้ จึงเรียกให้ผู้ที่เอาเงินไปคืนมาได้ หรือลักษณะพยานไปแล้วเจ้าของของคืน ก็คืนให้โดยดี

5. ผู้กระทำความผิดลักทรัพย์ในทางที่จำเลยให้ความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่สอบสวนเพื่อให้สอบสวนง่ายเข้า แต่พึงสังเกตว่ากฎหมายใช้คำว่าลักทรัพย์ต่อเจ้าหน้าที่งาน จึงต้องถือว่ามีการรับสารภาพที่สอบสวนในความผิดนั้น มิใช่เป็นแต่เพียงให้ความสะดวกในเรื่องอื่น แต่การใช้คุลพินิจของศาลในเรื่องนี้ศาลยังมิอ่านใจกลั้นกรองได้อีกขั้นหนึ่ง คือว่าแม้จะจำเลยจะรับสารภาพในข้อสอบสวน แต่ถ้าเห็นว่าคำรับนั้นไม่จำเป็นแก่การพิจารณา ศาลก็อาจใช้คุลพินิจไปในทางไม่บรรเทาโทษให้ได้ นัยค่าพิพากษาฎิกาที่ 367/2498 วินิจฉัยว่าในการที่จำเลยขอให้ลดโทษ เพราะให้การรับสารภาพในข้อสอบสวนนั้น ถ้าศาลเห็นว่าพยานโจทก์แน่นหนาในคงพังได้ว่าจำเลยกระทำผิด แม้จะจำเลยจะไม่รับก็ไม่มีทางจะพ้นผิด ดังนี้ศาลก็มิอ่านใจไม่ลดโทษให้ได้

6. ผู้กระทำความผิดให้ความรู้แก่ศาล ในข้อนี้ย่อมหมายความรวมทั้งการรับสารภาพในข้อศาล และการให้ความรู้แก่ศาลด้วยประการอื่น ๆ อันเป็นเหตุที่วายให้ศาลวินิจฉัยข้อเท็จจริงได้ง่ายเข้า ข้อสำคัญคือล่าวของจำเลยที่ให้ความรู้แก่ศาลนั้นต้องเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา กล่าวคือ ศาลชี้ขาดข้อเท็จจริงได้ทั้งหมดหรือบางข้อโดยอาศัยคำกล่าวของจำเลยนั้นอย่างก็บางส่วน

7. เหตุอื่น ๆ ท่านองเดียวกัน ในข้อนี้หมายความว่าเหตุอื่นที่ศาลเห็นว่า มีลักษณะท่านองเดียวกัน จะยกขึ้นเป็นเหตุบรรเทาโทษแก่จำเลยนี้จะต้องได้ความว่ามีเหตุท่านองเดียวกันเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งกล่าวมาแล้วใน 6 ประการข้างต้น กล่าวคือกฎหมายไม่ยอมให้ศาลอ้างเหตุอื่นขึ้นมาลดโทษตามอั้งเงอยใจ เหตุจะลดโทษต้องอยู่ภายในกรอบ 6 ประการนั้น หรือท่านองเดียวกันอย่างหนึ่งอย่างใดใน 6 ประการนั้น เช่น ฆ่าญาตยแล้วจำเลยช่วยจัดการเรื่องท่าศพให้ หรือช่วยเหลืออุปาระเลี้ยงดูครัวภริยาของ

ผู้ถ่ายให้

3. การลดไทยเพราะเหตุบรรเทาไทย เมื่อจำเลยกระทำการความผิดและมีเหตุบรรเทาไทยข้อใดข้อหนึ่งใน 7 ข้อที่กล่าวมาแล้ว กฎหมายให้อำนาจศาลที่จะใช้คุลพินิจลดโทษผู้กระทำการความผิด หรือแม้จะมีเหตุบรรเทาไทย ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรลดโทษให้จะไม่ลดโทษก็ได้ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรจะลดโทษแล้ว ศาลก็ลดโทษเพราะเหตุบรรเทาไทยนี้ได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำการความผิดเท่านั้น จะลดมากกว่ากึ่งหนึ่งไม่ได้ แต่ถ้าลดน้อยกว่ากึ่งหนึ่งได้

การลดโทษตามมาตรฐานนี้ ถ้าศาลจำต้องเพิ่มหรือลดโทษโดยเหตุอื่น ศาลก็เพิ่มหรือลดโทษด้วยเหตุอื่นเสียก่อน เหลือสูหิเท่าใดจึงจะมาลดโทษเพราะเหตุบรรเทาไทยกรณีที่ผู้กระทำการความผิดมีเหตุบรรเทาไทยหลายอย่างด้วยกัน ศาลก็จะรวมเหตุเหล่านั้นมาลดโทษเพราะเหตุบรรเทาไทยได้เพียงครั้งเดียว จะแยกลดเป็นเหตุ ๆ ไปไม่ได้